

BESLUT

2018-10-01

Dnr: 18/00080

SAKEN

Godmorgon, världen!, P1, 2017-10-15, inslag med personligt kåseri om bevarandet av Slussen i Stockholm; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på opartiskhet.

INSLAGET

Sist i programmet *Godmorgon, världen!* sändes ett kåseri med författaren NN. Det påannonserades på följande sätt.

(Programledare) – Sist i dag – NN! (NN) – Varje dag, på väg till mitt kontor passerar jag byggarbetsplatsen. Det väsnas och det borrar och det stagas och det hackas och krossas och allt det gamla sprängs bort. Och det är – underbart. I dag, den 15 oktober, firar vi en som fyller 82 år. Hon är ful, ocharmig och luktar kiss. Vänta! Innan ni börjar spekulera bland era släktingar, så ska jag berätta vem det är, Slussen i Stockholm. För det var den 15 oktober 1935 som trafikkarusellen invigdes av Gustav V och borgarrådet Yngve Larsson kallade verket för "En funkismöbel i Mälardrottningens gemak". Men alla möbler åldras inte med värdighet och Slussen gick genom åren från sliten och nedsutten till skabbig och motbjudande. Det skumma var, att när de äntligen bestämde sig för att bygga om, då ryckte en massa människor, ungefär jämgamla med Slussen, ut till dess försvar. Inte en urinimpregnerad betongbit fick ändras, ty detta maskätta kadaver till trafikrondell var någonting heligt. Det var så konstigt. Det påminde mig om när jag var i Norge och i en närbutik sålde de trekantiga smörgåspaket. Och på omslagspapperet stod det, att om man åt dessa smörgåsar, så stödde man en gammal norsk tradition. Det ville man gärna göra, så jag köpte ett paket och smakade. Det var inte gott. Torrt och vidrigt. Det smakade helt enkelt lite som Slussen. Och jag sa till expediten, "Desse smörrebröd smakar dritt!". Hon nickade och sa "Ja, det är det som är traditionen". Finns det inte paralleller att dra till de lite perverterade dyrkarna av den gamla Slussen? Det var fult så länge, så de vande sig. Fult blev, om inte fint, så – standard. Där andra såg sliten betong och armeringsjärn, där såg dessa Slussens riddare rosor och regnbågar. Där andra kände stanken av öl som passerat via en njure, där kände de doften av jasmin och lavendel. Jag säger inte

att de hade fel. Men när man såg denna grupp marschera till förmån för det fulas bevarande, kändes det som om de gått lite vilse. Vilse i tid. Vilse i plats. Och det för oss tillbaka till Norge igen. En av mina favoritforskare är nämligen norrman. Det sägs att katter har en förmåga att hitta hem. Till och med om de är långt borta, hittar de alltid hem, förr eller senare. Så sägs det. Och vår norska forskare gjorde ett experiment. Han tog tio kattungar. Spred dem på en radie av en mil runt sin bostad och väntade sedan på att de skulle komma tillbaka. Av tio kattungar kom – ingen tillbaka. Inte en enda hittade hem. Och hela experimentet blev väldigt "norskt", på något sätt. Så någonstans i Norge irrar nu tio kattungar runt i skogen. Och någon helt annanstans lägger en forskare fram en rapport, där det framgår att det i dag är väldigt lätt att tappa bort sig. Så är det. Det är väldigt lätt att tappa bort sig. Och så hittar vi aldrig hem igen. Jag tycker mig se sådana där vilsna kattungar lite överallt. Min mamma, när det var påsk och ungarna utklädda till påskkäringar, kom och knackade på och tiggde om godis, då gav mamma Nicorette till dem. Hon kunde inte alls förstå alla upprörda föräldrar. Vad då? Det är ju så gott! Och man blir pigg, menade hon.

Ja, tillbaka till gamla Slussen. Det var en trafikkarusell att gå vilse i. Och alla de där som protesterade. Jag vet inte vart de tog vägen sedan. Men, om ni hör det här. Jag tror det är i Talmud det står, att vi så gärna vill att livet ska vara som en skugga som kastas av ett träd, eller en mur. Men i själva verket är det skuggan av en fågel i flykt. Allt är förändring. Så, bränn de där skyltarna med texten "Bevara Slussen!" Eller skriv om dem till "Bevara oss från Slussen!" Och så skriver vi nya plakater, där det står "Vad kul det ska bli att se det nya Slussen! För hur det än blir, så kan det inte vara värre än det förra!" Ja, det är mycket text för en skylt. Men, uppriktigt sagt – det är aldrig någon som läser de där skyltarna. För varje dag är ny. Och världen föds på nytt – varje morgon. Då hjälper det inte att stå och hojta "Vi vill ha gårdagen tillbaka!" Nej, vi blickar mot den uppgående solen och säger: God morgon, världen!

ANMÄLAN

Anmälaren, ordförande i Föreningen Bevara Slussen, anser att medlemmar i föreningen hånades av NN. Medlemmar karakteriserades som vilseledda och inkontinenta plakatbärande gamlingar. Angreppen borde inte ha fått stå oemotsagda.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

God morgon, världen! är ett veckomagasin som innehåller allt ifrån reportage, intervjuer och satir till krönikor och kåserier. Det aktuella inslaget var ett kåseri med personliga kommentarer. Ett kåseri kännetecknas av en underhållande och lättsam ton där allvarliga ämnen avhandlas på ett humoristiskt och ofta överdrivet sätt. Det väsentliga i NN:s kåseri var inte att kritisera de personer som protesterat mot ombyggnationen av Slussen, utan att på ett humoristiskt och lättsamt sätt peka på situationer då människor kämpar för att hålla fast vid det gamla och trygga.

Föreningen Bevara Slussen nämndes inte i kåseriet och några enskilda personer pekades inte ut. De som demonstrerat mot ombyggnationen av Slussen beskrivs inte heller som ”inkontinenta”.

Av NN:s kåseri framgick att han såg positivt på de förändringar som sker i samhället, däribland ombyggnationen av Slussen, vilket förvisso kunde tolkas som ett något värderande påstående. NN är en tillfälligt medverkande och har således en vidare yttrandefrihet i jämförelse med en företrädare för SR. Betydelse för bedömningen har också SR:s skyldighet att stimulera till debatt och kommentera händelser och skeenden.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. I personligt kåserande eller recenserande inslag och i personliga krönikor får dock värderande omdömen förekomma, förutsatt att inslagets karaktär kan antas stå klar för lyssnarna. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att NN måste anses vara en så kallad tillfälligt medverkande för vilken kravet på opartiskhet ställs lägre än för företrädare för programföretaget. Vidare konstaterar nämnden att inslaget innehöll värderande uttalanden om ombyggnaden av Slussen och att NN ställde sig frågande till de som protesterade mot den. Mot bakgrund av att inslaget hade en lättsam och humoristisk karaktär och att det klart framgick att det var ett personligt kåseri anser nämnden att uttalandena inte medför att inslaget strider mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Staffan Dopping, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Karin Lundin.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Karin Lundin

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.